

מדת בדת

לע"צ הגה"ק ר' שמחה בונם בן הגה"ק
ר' אברהם מרדכי אלתר זיע"א
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 151 פרשת קרח תשע"ה

נדריים כו-לב

שיעון ודף חזמי בדרך קצרה

משנה נדרי אונסין היינו שחבירו הדירו שיאכל אצלו וחלה הוא או בנו או שעכבו נהר. גמרא אדם אחד הביא שטרי זכויותיו לב"ד ואמר אם לא אבא עד ל' יום יתבטלו זכויותי ונאנס ולא בא, אמר רב הונא שבתלו זכויותיו ורבא אומר שהוא אנוס והתורה פטרה אונס, שכתוב ולנערה לא תעשה דבר, ואין לחלק ששם פטרו רק במיתה כי רואים במשנה של נדרי אונסין שאף לענין נדר פטור באונס, אך לכאורה קשה שלגבי גט נאמר שאם אמר הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש חל הגט, ולכאורה איך חל הגט הרי הוא נאנס, ויש לחלק עמוד ב' שלו היה יודע שימות היה גומר את הגט מיד, ואין להקשות מהמקרה שאדם אחד אמר אם לא אבא עד ל' יום יהיה גט ובא בל' יום והפסיקו הנהר ואמר ראו שבאתי ראו שבאתי, ואמר שמואל שלא נקרא שהוא בא והגט חל, ולכאורה הוא אנוס, ויש לומר שאונס מגולה שיכל להתנות על כך אינו אונס, ונהר שהפסיק הוא אונס גלוי ושכיח, אך קשה לרב הונא שזה אסמכתא שלא קונה ואיך בטלו זכויותיו, ויש לומר שכיון שזכויותיו תפוסות בב"ד זה לא אסמכתא, אך לכאורה יש להביא ראיה מהמשנה שאומרת מי שפרע מקצת חובו והביא את השטר לשליש ואמר, אם לא אתן לו מכאן עד ל' יום תן לו השטר והגיע הזמן ולא נתן לר' יוסי יתן ולר' יהודה לא יתן ואמר ר' נ' בשם רבה בר אבוה בשם רב שאין הלכה כר' יוסי שסובר שאסמכתא קונה, ויש לחלק שכאן הזכויות שלו תפוסות בב"ד, להלכה אסמכתא קונה ודוקא כשלא היה אונס וקנה ממנו בב"ד חשוב. משנה יכול לנדור למי שבא להרוג ולהחרים ולקחת מכס שהדבר תרומה, או שזה של בית המלך אף שזה לא כך, לב"ש נודרים בכל צורות הנדר מלבד שבועה,

דף כח ולב"ה יכול גם להשבע להם, לב"ש לא יפתח להם בנדר אם לא זקוק לכך ולב"ה יכול לפתוח בנדר, לב"ש נודר רק במה שהוא מדירו ולב"ה גם במה שאינו מדירו שאם אומר לו אמור קונם אשתי נהנית לי יכול לנדור אשתי ובני נהנים לי, ולב"ש אשתו מותרת ובניו אסורין ולב"ה גם בניו מותרים. גמרא יש להקשות איך יכול להפטר מהמכס הרי שמואל אומר שדינא דמלכותא דינא, ור' חיינא בר כהנא אומר בשם שמואל שמשנתינו מדברת במוכס שאין לו קצבה ואצל ר' ינאי ביארו במשנה במוכס שעמד מעצמו.

בנודר שהם של בית המלך מבאר רב עמרם בשם רב שהוא אומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם אינם של בית המלך, אך קשה שאם אמר יאסרו א"כ הם נאסרו מיד, ויש לומר שאמר יאסרו היום אך אם כך

דף כו לרבא, גם ב"ש מודים במקרה שאמר אם הייתי יודע שאבי ביניכם הייתי אומר פלוני ופלוני אסורים ואבי מותר, וכולם מותרים, ונחלקו באומר לו הייתי יודע שאבי ביניכם הייתי אומר כולכם אסורים חוץ מאבי, שב"ש סוברים כר"מ שתופסים את הלשון הראשון, וב"ה סוברים כר' יוסי שאדם נתפס בגמר דיבורו, ורב פפא מקשה מברייתא שר"ע אומר שנדר שהותר מקצתו הותר כולו במקרה שאמר קונם שאיני נהנה לכולכם שאם הותר אחד הותרו כולם, ואם אמר שאיני נהנה לא לזה ולא לזה אם הותר הראשון הותרו כולם אך אם הותר האחרון רק הוא מותר וכולם אסורים, ורבה יעמיד שברישא מדובר שאמר לא לזה ולא לזה ובסיפא מדובר שאמר כולכם אסורים, אך לרבא אמנם ברישא ניתן להעמיד שאמר לכולכם עמוד ב' אך בסיפא שאמר לזה ולזה מדוע זה רק לר"ע הרי לרבא גם רבנן מודים שמותר, ורבא אומר שגם לרבה יהיה קשה בסיפא שאם מדובר שאמר כולכם אסורים מי הוא הראשון ומי הוא האחרון, אלא ברישא מדובר שאמר כולכם ובסיפא מדובר שתלה כל אחד במי שלפניו שאמר פלוני כפלוני ופלוני כפלוני, וכן יש לדייק ממה שכתוב בהמשך הברייתא הותר האמצעי ממנו ולמטה מותר וממנו ולמעלה אסורים, רב אדא בר אהבה הקשה לרבא מהמשנה לקמן שאחד אמר קונם בצל שאני טועם שבצל הוא רע ללב, אמרו לו והרי כופרי הוא טוב ללב הותר בכופרי ואפילו בכל הבצלים, וכן היה מעשה שר"מ התיר בכל הבצלים, ולכאורה מדובר כשאמר לו הייתי יודע שכופרי הוא טוב ללב הייתי אומר כל הבצלים אסורים וכופרי מותר, ויש לדחות שהוא אומר לו הייתי יודע שכופרי טוב ללב הייתי אומר בצל פלוני ופלוני אסור וכופרי מותר, ור"מ סובר כר"ע לדעת רבנן, רבינא הקשה לרבא שכתוב בברייתא שלר' נתן יש נדר שמקצתו מותר מקצתו אסור, שאם נדר מכלכלה,

דף כז והיו בה בנות שוח ואמר לו הייתי יודע שיש בתוכה מבנות שוח לא הייתי נודר, הכלכלה אסורה ובנות שוח שבה מותרות, עד שבא ר"ע ולימד שנדר שהותר מקצתו הותר כולו, ולכאורה מדובר שאמר לו הייתי יודע שבנות שוח בתוכה הייתי אומר שחורות ולבנות אסורות ובנות שוח מותרות וזה רק כר"ע, ורבנן חולקים על זה, ויש לדחות שמדובר שהוא אומר לו הייתי יודע שבנות שוח בה הייתי אומר כל הכלכלה אסורה ובנות שוח מותרות, ישנה ברייתא שאם נדר מה' בני אדם והותר באחד מהם הותרו כולם ואם נדר חוץ מאחד מהם הוא מותר וכולם אסורים לדעת רבה הרישא כר"ע והסיפא לכו"ע, ולרבא הסיפא לרבנן והרישא לכו"ע.

המוכס לא יסכים עמו, וצ"ל שכלבו הוא אומר היום אך בפיו הוא מוציא סתם, ואף שבכל מקום דברים שכלב אינם דברים אך באונס כן מתחשבים במה שכלבו.

רב הונא אומר שיש ברייתא שלב"ש לא פותחים לו בשבועה ולב"ה פותחים בשבועה, ומשמע שאמנם לב"ש לא פותחים בשבועה אך בנדר פותחים, ולכאורה במשנתנו ב"ש אומרים שגם בנדר לא פותחים, ועוד קשה שמדויק בברייתא שבשבועה לא פותחים אך הוא יכול לידור בשבועה, והרי שנינו במשנה שלב"ש בכל נודרין חוץ מבשבועה, ויש לומר שבמשנתנו כתבו שלב"ש לא פותחים אף בנדר להודיע כחם של ב"ש, ובברייתא כתבו לא פותחים בשבועה להודיע כחם של ב"ה שפותחים בשבועה, ורב אשי מבאר בברייתא שלב"ש אין שאלה בשבועה ולב"ה יש שאלה בשבועה.

משנה אם אמר הרי נטיעות הללו קרבן אם אינם נקצצות או שאמר טלית זו קרבן אם לא תישרף יכול לפדותם, ואם אמר נטיעות הללו קרבן עד שיקצצו או אמר טלית זו קרבן עד שתשרף **עמוד ב** אין להם פדיון. **גמרא** יש להקשות מדוע לא כתוב במשנה קדושות ואינם קדושות, ויש לומר שאגב שכתוב בסיפא אין להם פדיון כתבו ברישא יש להם פדיון.

אמימר מבאר במשנה שאמר אם אינם נקצצות היום ועבר היום ולא נקצצו אך לכאורה במקרה זה ודאי חל ההקדש, ויש לומר שמדובר שיש רוח חזקה, ולגבי טלית שיש כבר שריפה, וא"כ הוא מעלה על דעתו שלא ינצלו ולא גמר בדעתו להקדיש שחשב שלא תיעקר הנטיעה ולא תישרף הטלית קמ"ל שחל ההקדש.

המשנה אומרת שאם אמר קרבן עד שיקצצו וישרפו אין להם פדיון ומשמע אפילו אחר קציצה, ובר פדא אומר שאם פדה אותם הן קדושות שוב עד שיקצצו ואם נקצצו פודה פעם אחת וזה מספיק, ועולא אומר שאחר קציצה אינו צריך לפדותם,

דף כט ומקשה רב המנונא להיכן הלכה קדושתם שהרי פשוט שאם אומר לאשה היום את אשתי ומחר אין את אשתי אינה יוצאת ללא גט, ורבא אומר שאין לדמות קדושת דמים לקדושת הגוף שקדושת דמים יכולה לצאת חנם ע"י תנאי ואילו קדושת הגוף אינה יוצאת ע"י תנאי, ואביי מקשה שישנה ברייתא שהאומר שור זה עולה כל ל' יום ולאחר ל' יהיה שלמים חל כדבריו, ורואים שקדושת הגוף יוצאת חנם ע"י התנאי, ויש לומר שבברייתא מדובר שאמר לדמים, אך קשה שבהמשך הברייתא כתוב שאם אמר לאחר ל' עולה ומעכשיו שלמים חל כדבריו, ואם נאמר שברישא מדובר בקדושת דמים ובסיפא בקדושת הגוף **עמוד ב** א"כ יש חידוש בסיפא שהיינו אומרים שקדושת הגוף לא יוצאת מעצמה קמ"ל שכן, אך אם נאמר שכל הברייתא מדברת בקדושת דמים א"כ אין כלל חידוש בסיפא שהרי אם ראינו ברישא שיוצא מקדושה חמורה לקלה ק"ו שיוצא

מקדושה קלה לחמורה, אך לפ"ז קשה לבר פדא שאמר שקדושת הגוף לא יוצאת מעצמה, ורב פפא אומר שבר פדא יבאר שאם לא אמר מעכשיו שלמים לאחר ל' יום זה נעשה עולה, כמו האומר לאשה התקדשי לי לאחר ל' מקודשת אף שהמעות נאכלו, ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שאינה יכולה לחזור בה, אך זה מובן למ"ד שבקידושין אלו אינה יכולה לחזור, אך למ"ד שיכולה לחזור תוך ל' זה לא מובן, ויש לומר שגם למ"ד שאשה יכולה לחזור בה תוך ל' בהקדש אינו יכול לחזור בו, כי אמירתו לגבוה זה כמסירתו להדיוט.

ר' אבין ורב יצחק ברבי ישבו לפני ר' ירמיה והוא נמנם והם אמרו שלדעת בר פדא שהן קדושות לאחר פדיון

דף ל יש לפשוט את הספק של רב הושעיא שאם נתן לאשה ב' פרוטות ואמר לה באחת תתקדשי לי היום ובשניה לאחר שאגרשך ולבר פדא יחולו הקידושין לאחר גירושין כמו כאן שקדוש לאחר פדיון, התעורר ר' ירמיה ואמר מה הדמיון בין פדאן הוא עצמו לפדאום אחרים שר' יוחנן אמר שאם הוא פדאן חוזרות וקדושות, ואם פדאום אחרים קדושתם אינה חוזרת ואשה זה כמו פדאום אחרים, וכן אמר ר' אמי בשם ר' יוחנן שקדושות רק כשהוא פדאם ולא כשפדאום אחרים.

משנה מי שנדר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה אך אם נדר מיושבי היבשה אסור גם מיורדי הים כי גם הם בכלל יושבי היבשה, ולא מדובר בהולכים בים מעכו ליפו שבכל מקרה הם כיושבי היבשה אלא במי שדרכו לפרש בים. **גמרא** רב פפא ורב אחא בר רב איקא נחלקו אם הסיפא של המשנה מדברת בנדר מיורדי הים או כשנדר מיושבי היבשה, ואם זה הולך על הרישא הביאור הוא שהנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה אך נאסר ביורדי הים אך לא באלו שנוסעים מעכו ליפו **עמוד ב** שהם נחשבים ליושבי היבשה אלא במי שדרכו לפרש, ומי ששנה על הסיפא הביאור הוא שמי שנדר מיושבי היבשה נאסר אף ביורדי הים, אך לא רק באלו שהולכים מעכו ליפו שבלאו הכי הם נחשבים ליושבי היבשה אלא אפילו במי שדרכו לפרש כי סופו לעלות ליבשה.

משנה הנודר ברואי החמה נאסר אף בסומים כי הוא התכוון למי שהחמה רואה אותו. **גמרא** כי הוא לא אמר שהוא נודר מהרואים אלא התכוון בנדרו להוציא דגים ועוברים.

משנה מי שנדר משחורי הראש נאסר גם בקרחים ובעלי שיבה, אך מותר בנשים וקטנים שרק אנשים נקראים שחורי הראש. **גמרא** נאסר גם בקרחים כי לא אמר שנודר מבעלי שיער.

רק אנשים נחשבים שחורי הראש כי לפעמים ראשם מגולה ולפעמים מכוסה, אך נשים שערם מכוסה לעולם וקטנים לעולם אינו מכוסה.

משנה מי שנדר מילודים מותר במי שנולד אח"כ ואם נדר מנולדים אסור מהילודים, ור"מ מתיר בילודים,

חרף שהולך, אך לפ"ז מדוע קונה רק בפחות הרי יכול לקנות גם שוה בשוה, **עמוד ב** אלא המשנה מדברת במכר ממוצע ושמואל דיבר במכר חריף להמכר, וישנה ברייתא כדברי שמואל שמי שקנה כלים מתגר לשגר לבית חמיו ואמר לתגר אם יקבלו ממני אתן לך דמיהם ואם לא יקבלו ממני אתן לך דמי טובת הנאה שיש מהם, ואם נאנסו בדרך הלך חייב ואם נאנסו בדרך חזור פטור שהוא בנושא שכר.

סותר אחד לקח חמור למכרו ולא הצליח ובדרך חזרה נאנס החמור ור"נ חייבו לשלם, והקשה רבא לר"נ מהברייתא שנאנסו בהליכה חייב ובחזרה פטור, אמר לו ר"נ שחזרה של הסותר היא כהולכה כי הוא ימכור אפילו בסף ביתו.

משנה אם אמר קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל אך אסור בעכו"ם שנימולו אם אמר קונם שאני נהנה ממולים אסור בערלי ישראל ומותר בעכו"ם שנימולו כי ערלה קרויה ע"ש עכו"ם שכתוב כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב, ועוד כתוב והיה הפלישתי הערל הזה ועוד כתוב פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוזנה בנות הערלים, ר"א בן עזריה אומר שהערלה מאוסה שהתגנו בה רשעים שכתוב כי כל הגוים ערלים, ר' ישמעאל אומר שגדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות, ור' יוסי אומר שגדולה מילה שדוחה שבת החמורה, ר' יהושע בן קרחה אומר שמילה גדולה שלא נתלה למשה הצדיק עליה אפילו שעה, ר' נחמיה אומר שגדולה מילה שדוחה את הנגעים, ורבי אומר שגדולה מילה שגם אחר שקיים אברהם את כל המצוות הוא לא נקרא שלם אלא רק אחר שנימול, שכתוב התהלך לפני והיה תמים, ועוד גדולה מילה שלולא היא לא ברא הקב"ה את עולמו שכתוב כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי. **גמרא** ר' יהושע בן קרחה אומר שמילה גדולה שכל הזכויות שעשה משה לא עמדו לו כשהתירשל מהמילה שכתוב ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו, ורבי אומר שמה לא התירשל אלא אמר שאם אמול את אליעזר ואצא יהיה לו סכנה, שכתוב ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים, ואם אמול ואשהה ג' ימים הרי אמר לי הקב"ה לך שוב מצרים, **דף לב** ומשה נענש על כך שהתעסק במלון תחילה שכתוב ויהי בדרך במלון, רשב"ג אומר שהמלאך לא רצה להרוג את משה אלא את התינוק, שכתוב כי חתן דמים אתה לי והתינוק הוא הקרוי חתן.

ר' יהודה בר ביזנא דרש שכשהתירשל משה מהמילה באו אף וחימה ובלעוהו והשאיירו ממנו רק את רגליו ואז לקחה ציפורה צור וכרתה את ערלת בנה ומיד וירף ממנו, וביקש משה להרגם שכתוב הרף מאף ועזוב חימה, ויש אומרים שאכן הוא הרג את חימה שכתוב חימה אין לי, אך קשה שכתוב כי יגורתי מפני האף והחימה, ויש לומר שיש ב' חימה, או שמה שפחד מהחיל של חימה.

ולחכמים הוא התכוון לאסור עצמו במי שדרכו להוולד. **גמרא** משמע שר"מ התיר אף ילודים וק"ו נולדים וקשה לפ"ז ממי נאסר, יש לומר שחסר במשנה, ויש לבאר שלת"ק הנודר מילודים מותר בנולדים ואם נדר מהנולדים אסור בילודים ור"מ אומר שכמו שהנודר מילודים מותר בנולדים אף הנודר מנולדים מותר בילודים, ורב פפא מקשה שלפ"ז נולדים הכוונה שיוולדו, ואצל יוסף נאמר שיעקב אמר לו שני בניך הנולדים לך הכוונה לאלו שיוולדו והרי כבר נולדו, אלא צ"ל שהכוונה שיוולדו, אך א"כ קשה מהפסוק הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו וודאי לא נולד עדיין שהרי גם מנשה סבו עדיין לא נולד, אלא אף שהפסוק קורא נולד למי שיוולדו ולמי שיוולדו, אך בנדרים הולכים אחר לשון בני אדם שהכוונה שיוולדו בעתיד.

לחכמים בנודר מנולדים כוונתו למי שדרכו להוולד, ובא להוציא דגים ועופות שאינם נולדים אלא רק יוצאים מביצים.

דף לא משנה הנודר משובתי שבת אסור בישראל ובכותים, וכן הנודר מאוכלי שום אסור בישראל ובכותים, אך אם נדר מעולי ירושלים אסור בישראל אך מותר בכותים. **גמרא** אם כוונתו בשובתי שבת למקיימי שבת א"כ הוא יהיה אסור גם בעכו"ם שמקיים שבת, ואם כוונתו על המצווים על שבת א"כ בסיפא שנדר מעולי ירושלים כוונתו למצווים על עליה לרגל, א"כ מדוע הוא מותר בכותים הרי גם הם מצווים על עליה לרגל, ואביי מבאר שכוונתו למצווים ועושים, ולענין שביתת שבת ושום הכותים מצווים ועושים, אך בעליה לירושלים הם מצווים ואינם עושים.

משנה אם אמר קונם שאיני נהנה מבני נח הוא מותר בישראל ונאסר רק בעכו"ם. **גמרא** ישראל יצאו מכלל בני נח כיון שאברהם התקדש הם נקראים על שמו.

משנה אמר קונם שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר בעכו"ם. **גמרא** אף שישמעאל הוא בן אברהם, אך כתוב כי ביצחק יקרא לך זרע, ועשו לא נחשב כבן יצחק, כי כתוב ביצחק ולא כל יצחק.

משנה אמר קונם שאיני נהנה בישראל יכול לקנות ביותר ולמכור בפחות ואם נדר שישאר נהנים לי קונה בפחות ומוכר ביותר ואמנם אף אחד לא ישמע לו לכך, אם אמר שאיני נהנה להם והם לי יהנה רק מעכו"ם. **גמרא** שמואל אומר שהלוקח כלי מהאומן לבקרו ונאנס בידו חייב, ומשמע שהוא סובר שעיקר ההנאה במקח הוא של הקונה, ולכאורה יש להוכיח ממשנתינו שכשנדר מישראל מוכר בפחות ומשמע ששוה בשוה אסור, ואם נאמר שההנאה היא של הקונה א"כ יוכל למכור שוה בשוה, ויש לומר שהמשנה מדברת במקח רע שהוא כמו על פניו, ושוה בשוה יש הנאה למוכר, אך לפ"ז מדוע ברישא הוא קונה ביותר, ועוד שכשנדר שישאר לא יהנו ממנו לוקח בפחות ומוכר ביותר, ואם מדובר במקח רע יקנה גם שוה בשוה, ויש לומר שבסיפא מדובר במכר

האברים, ובא אליה מלך גדול זה יצר הרע, ובנה עליה מצודים וחרמים שזה עוונות, ומצא בה איש מסכן וחכם זה יצר טוב, ומלט הוא את העיר בחכמתו דהיינו תשובה ומעשים טובים, ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא שבשעה ששולט יצה"ר לא זוכרים את היצר טוב, ומה שכתוב החכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים, החכמה זה תשובה ומעשים טובים, מעשרה שליטים זה ב' עיניים וב' אזניים וב' ידיים וב' רגליים וראש הגוייה ופה.

ר' זכריה אומר שהקב"ה רצה להוציא כהונה משם בן נח שנאמר עליו והוא כהן לקל עליון, אך כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת ה' יצאה הכהונה מאברהם שכתוב ויברכהו ויאמר ברוך אברם לקל עליון קונה שמים וארץ וברוך קל עליון, אמר לו אברהם וכי מקדימים ברכת עבד לקונו, מיד נתנה לאברהם שכתוב נאם ה' לאדוני שב לימיני עד אשית אויבך הדום לרגליך, וכתוב אח"כ נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק, על דבורו של מלכי צדק, ולכן כתוב והוא כהן לקל עליון שהוא כהן ולא זרעו.

פרק אין בין המודר

משנה ההבדל בין מודר הנאה מחבריו למודר מאכל מחבירו זה רק דריסת הרגל וכלים שלא עושים בהם אוכל נפש שלא משכירים אותם, מי שמודר מאכל מחבירו לא ישאיל לו נפה וכברה ריחיים ותנור, אך יכול להשאיל לו חלוק טבעת טלית ונזמים. **גמרא** רב אדא בר אהבה אומר שמשנתנו כדעת ר"א בן יעקב שאפילו דבר שמוותרים עליו נאסר במודר הנאה.

רבי אומר שגדולה מילה שאין מי שהתעסק במצוות כאברהם אבינו אך הוא נקרא תמים רק אחר מילה שכתוב התהלך לפני והיה תמים, וכתוב ואתנה בריתי ביני ובינך, ועוד גדולה מילה שהיא שקולה כנגד כל מצוות התורה שכתוב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית, ועוד גדולה מילה שלולא היא לא התקיימו שמים וארץ שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, וזה לא כר"א שדרש שגדולה תורה שלולא היא לא התקיימו שמים וארץ, שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי.

רב יהודה אומר בשם רב שכשאמר הקב"ה לאברהם התהלך לפני והיה תמים אחזו רעה ואמר שמא יש בי דבר מגונה, אמר לו הקב"ה ואתנה בריתי ביני ובינך והתקררה דעתו, ומה שכתוב ויוצא אותו החוצה שאברהם אמר שהוא ראה באיצטגנינות שיהיה לו רק בן אחד אמר לו הקב"ה צא מאיצטגנינות שלך שאין מזל לישראל.

ר' יצחק אומר שהמתמים עצמו הקב"ה מתמים עמו שכתוב עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם, ור' הושעיא אומר שהמתמים עצמו עומדת לו השעה, שכתוב התהלך לפני והיה תמים וכתוב והיית לאב המון גוים.

רבי אומר שהמנחש רודף אחריו הנחש, שכתוב כי לא נחש ביעקב, אך לכאורה כתוב לא בא' אלא זה מדה כנגד מדה, ואהבה בן ר' זירא שנה שמי שאינו מנחש מכניסים אותו במחיצה שאפילו מלאכי השרת לא נכנסים שכתוב כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב מה פעל קל, שיאמרו לו המלאכים מה פעל כי אינם נכנסים באותה מחיצה.

ר' אבהו אומר בשם ר"א שהסיבה שנענש אברהם שהשתעבדו בניו ר"י שנים מפני שעשה אנגריא בת"ח, שכתוב וירק את חניכיו ילידי ביתו, ושמואל אומר שהפריז והרהר על מידותיו של הקב"ה שאמר במה אדע, ור' יוחנן אומר שהוא הפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה, שכתוב תן לי הנפש והרכוש קח לך.

רב מפרש בפסוק וירק את חניכיו ילידי ביתו שהוריק להם תורה, ושמואל אומר שהוריק להם זהב, ומה שכתוב שמונה עשר ושלוש מאות ר' אמי אומר בשם ר"א שאליעזר היה כנגד כולם, ויש אומרים שזה אליעזר שחשבון גימטריא של שמו עולה ש"ח.

עוד אמר ר' אמי בשם ר"א שאברהם אבינו הכיר בוראו כשהיה בן ג' שנים שכתוב עקב אשר שמע אברהם בקולי ומספר עקב עולה קע"ב.

עמוד ב רמי בר אבא אומר שהשטן בגימטריא סס"ד שיש יום בשנה שאינו משטין, ועוד אמר רמי בר אבא שכתוב אברם וכתוב אברהם שבתחילה המליכו הקב"ה על רמ"ג אברים ואח"כ על רמ"ח אברים על ב' עיניים וב' אזניים וראש הגוייה.

עוד דרש רמי בר אבא שכתוב עיר קטנה ואנשים בה מעט, עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו